

NÂNG CAO HIỆU LỰC, HIỆU QUẢ CÔNG TÁC KIỂM TRA CỦA ĐẢNG THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

ĐẶNG CÔNG THÀNH (*)

LÊ XUÂN CHUNG (**)

Tóm tắt: Kiểm tra là chức năng lãnh đạo của Đảng, luôn được Đảng ta quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo, tiến hành có chất lượng và hiệu quả, qua đó góp phần xây dựng Đảng ta thực sự “là đạo đức, văn minh”. Tuy nhiên, so với yêu cầu và nhiệm vụ hiện nay thì công tác kiểm tra vẫn còn những hạn chế đòi hỏi có giải pháp khắc phục và một trong những giải pháp quan trọng là cần phải tiếp tục nghiên cứu, quán triệt tư tưởng Hồ Chí Minh về công tác kiểm tra của Đảng nhằm nâng cao hiệu quả, năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu của Đảng; củng cố niềm tin của Nhân dân đối với Đảng.

Từ khóa: Công tác kiểm tra của Đảng; hiệu lực, hiệu quả; tư tưởng Hồ Chí Minh.

Abstract: Inspection is a core function of the Party's leadership. It has always been a matter of high priority under the Party's direction and guidance, carried out with quality and effectiveness, thus contributing to building a Party that truly lives up to the ideal of being “morality and civilization”. However, in comparison with current demands and tasks, the Party's inspection work still has limitations that require remedial solutions, and one of the key solutions is to continue researching and thoroughly grasping Ho Chi Minh's thought on Party inspection work, in order to improve the Party's leadership capacity, combat strength, and reinforce the people's trust in the Party.

Keywords: Party inspection work; effectiveness and efficiency; Ho Chi Minh's thought.

Ngày nhận bài: 15/12/2024 Ngày biên tập: 09/5/2025 Ngày duyệt đăng: 19/7/2025

1. Tư tưởng Hồ Chí Minh về công tác kiểm tra của Đảng

Một là, sự cần thiết phải tiến hành công tác kiểm tra của Đảng.

Lãnh đạo là chức năng bao trùm của Đảng, được quy định ngay từ khi Đảng ra đời. Yêu cầu cao nhất của một chính đảng là lãnh đạo đúng, muốn thực hiện tốt điều đó thì phải kiểm tra, và kiểm tra là tất yếu để hoàn thiện quy trình lãnh đạo của Đảng, bắt đầu từ khâu ra nghị quyết, tổ chức thực hiện đến kiểm tra việc thực hiện, biến mục tiêu, lý tưởng của Đảng thành hiện thực trong cuộc sống. Trong tác phẩm “Một việc mà các cơ quan lãnh đạo cần thực hành ngay” (tháng 11/1948), Người chỉ rõ: “Chính sách đúng là nguồn gốc của thắng lợi. Song từ nguồn gốc

đi đến thắng lợi thực sự, còn phải tổ chức, phải đấu tranh. Khi đã có chính sách đúng, thì sự thành công hoặc thất bại của chính sách đó là do nơi cách tổ chức công việc, nơi lựa chọn cán bộ, và do nơi kiểm tra. Nếu ba điều ấy sơ sài, thì chính sách đúng mấy cũng vô ích”⁽¹⁾.

Hai là, vai trò công tác kiểm tra của Đảng.

Công tác kiểm tra góp phần quan trọng củng cố tổ chức đảng và nâng cao chất lượng cán bộ, đảng viên. Tại Hội nghị tổng kết công tác kiểm tra của Đảng, ngày 29/7/1964, Chủ tịch Hồ Chí Minh yêu cầu phải tăng cường công tác kiểm tra của Đảng và chỉ rõ tác dụng của công tác này là: “Công việc của Đảng và Nhà nước ngày càng nhiều. Muốn hoàn thành tốt mọi việc, thì toàn thể đảng viên và cán bộ phải chấp hành nghiêm chỉnh đường lối và chính sách

(*) TS, (**); Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng

của Đảng. Và muốn như vậy, thì các cấp ủy đảng phải tăng cường công tác kiểm tra. Vì kiểm tra có tác dụng thúc đẩy và giáo dục đảng viên và cán bộ làm tròn nhiệm vụ đối với Đảng, đối với Nhà nước, làm gương mẫu tốt cho nhân dân. Do đó mà góp phần vào việc củng cố Đảng về tư tưởng, về tổ chức⁽²⁾.

Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, công tác kiểm tra là giải pháp hữu hiệu, là một phương tiện, một liều thuốc đặc hiệu chống lại các căn bệnh: “ngại quyết một đường, thi hành một nẻo” và bệnh quan liêu, giấy tờ... Người nhấn mạnh: “Muốn chống bệnh quan liêu, bệnh bàn giấy; muốn biết các nghị quyết có được thi hành không, thi hành có đúng không; muốn biết ai ra sức làm, ai làm qua chuyện, chỉ có một cách, là khéo kiểm soát⁽³⁾”.

Ba là, chủ thể, đối tượng và nội dung công tác kiểm tra của Đảng.

Chủ thể tiến hành công tác kiểm tra là các cấp ủy, tổ chức đảng, chi bộ, các cấp ủy viên, ủy ban kiểm tra và cán bộ làm công tác kiểm tra ở các cấp. Đối tượng của công tác kiểm tra là tổ chức đảng và cán bộ, đảng viên. Người yêu cầu “cấp trên phải thường xuyên kiểm tra cấp dưới” và “cán bộ cấp trên phải luôn luôn đôn đốc và kiểm tra công việc cán bộ cấp dưới⁽⁴⁾”. Phạm vi, nội dung của công tác kiểm tra rất rộng nhưng khái quát nhất là kiểm tra việc và kiểm tra người. Việc ở đây chủ yếu bao gồm: Cương lĩnh chính trị, Điều lệ Đảng, các nghị quyết, chỉ thị của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, tình hình thực tế ở các tỉnh, xã, cơ quan, đơn vị; việc thực hiện chức trách, nhiệm vụ được giao; việc giữ gìn phẩm chất, đạo đức, lối sống của cán bộ, đảng viên... Còn người ở đây là để chỉ tổ chức đảng và đảng viên.

Bốn là, hình thức, phương pháp tiến hành công tác kiểm tra của Đảng.

Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, muốn công tác kiểm tra đạt chất lượng, hiệu lực, hiệu quả cao thì phải “khéo kiểm tra”; hình thức, phương pháp kiểm tra vừa phải khoa học, chặt chẽ, khách quan, thận trọng, dân chủ, vừa phải hết sức linh hoạt, phù hợp

với điều kiện, tình hình thực tế. Đồng thời, kiểm tra phải khoa học, kết hợp hài hòa và thực hiện đồng bộ các hình thức, phương pháp thì mới đem lại kết quả cao nhất. Phải có sự lãnh đạo, chỉ đạo, tổ chức thực hiện chặt chẽ, sự phối hợp giữa các tổ chức đảng với các cơ quan liên quan trong quá trình kiểm tra.

Công tác kiểm tra được tiến hành tốt trong nội bộ Đảng nhưng phải biết dựa vào quần chúng, khơi dậy tinh thần trách nhiệm và tính tích cực tham gia kiểm tra của quần chúng đối với Đảng, đó là biện pháp rất hữu hiệu và không thể thiếu được. Người chỉ rõ: “Nếu người lãnh đạo động viên số đông hoặc tất cả nhân viên... tham gia công việc kiểm soát, mà nhân viên trong ban kiểm tra cấp trên biết chỉ đạo đúng, theo cách “lãnh đạo liên hợp với quần chúng”, thì việc kiểm soát nhất định kết quả tốt⁽⁵⁾”.

Năm là, xây dựng cơ quan và đội ngũ cán bộ làm công tác kiểm tra của Đảng.

Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn yêu cầu cao về trách nhiệm của cán bộ lãnh đạo đối với công tác kiểm tra: “Người lãnh đạo phải tự mình làm việc kiểm tra, mới đủ kinh nghiệm và oai tín. Nhưng người lãnh đạo cần phải có một nhóm cán bộ nhiều kinh nghiệm và giàu năng lực để giúp mình đi kiểm tra⁽⁶⁾”. Người chỉ rõ, cán bộ làm công tác kiểm tra của Đảng phải có đạo đức cách mạng trong sáng; phải gương mẫu; thực sự có năng lực, kinh nghiệm và uy tín. Cán bộ kiểm tra phải có tinh thần trách nhiệm cao, chấp hành nghiêm chính sách và làm việc phải có chương trình, kế hoạch thiết thực và đầy đủ, kịp thời, “phải đến tận nơi, xem tận chỗ”, “kiểm tra phải cẩn thận, khách quan”... Người nhấn mạnh: “Các ủy ban và cán bộ kiểm tra phải học tập và thấm nhuần đường lối, quan điểm của Đảng, phải luôn luôn chú ý nâng cao khả năng chuyên môn..., phải trau dồi đạo đức cách mạng. Đặc biệt là phải nâng cao ý thức tổ chức và kỷ luật, phải thật thà phê bình và tự phê bình để làm gương mẫu trong việc chấp hành kỷ luật của Đảng. Phải chí công vô tư, không thiên vị, không thành kiến. Như thế thì mới làm tốt được công tác kiểm tra⁽⁷⁾”.

2. Nâng cao hiệu lực, hiệu quả công tác kiểm tra của Đảng hiện nay theo tư tưởng Hồ Chí Minh

Thứ nhất, tiếp tục nâng cao nhận thức, trách nhiệm và hành động của các cấp ủy, tổ chức đảng, ủy ban kiểm tra, cán bộ, đảng viên, nhất là người đứng đầu cấp ủy trong công tác kiểm tra của Đảng.

Trước hết, cần tổ chức thực hiện nghiêm túc các nghị quyết, chỉ thị, quy chế, quy định, quyết định, kết luận, hướng dẫn của Ban Chấp hành Trung ương, Bộ Chính trị, Ban Bí thư và Ủy ban Kiểm tra Trung ương về công tác kiểm tra của Đảng. Cấp ủy các cấp cần tăng cường giáo dục cho các tổ chức, lực lượng nhận thức sâu sắc, đầy đủ vị trí, vai trò công tác kiểm tra trong lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị và thực hiện nhiệm vụ chính trị của các địa phương, cơ quan, tổ chức; nắm vững trách nhiệm, quyền hạn của cấp ủy, ban thường vụ, người đứng đầu cấp ủy, của cán bộ, đảng viên, của ủy ban kiểm tra trong thực hiện nhiệm vụ kiểm tra đảng.

Cấp ủy phải vừa là người lãnh đạo, chỉ đạo, hướng dẫn cấp ủy, tổ chức đảng và ủy ban kiểm tra cấp dưới thực hiện công tác kiểm tra, vừa là người trực tiếp thực hiện, không khoán trắng cho ủy ban kiểm tra. Đồng thời phải nhận thức đầy đủ về những hạn chế, khuyết điểm trong tiến hành công tác kiểm tra hiện nay, tăng cường trách nhiệm, thường xuyên nắm tình hình, chủ động phát hiện và kịp thời kiểm tra tổ chức đảng, cán bộ, đảng viên khi có dấu hiệu vi phạm, để phòng ngừa, ngăn chặn, khắc phục vi phạm, khuyết điểm của tổ chức đảng và đảng viên ngay từ lúc còn mới manh nha, không để vi phạm nhỏ tích lũy thành sai phạm lớn, kéo dài và lan rộng.

Tăng cường tuyên truyền trên các phương tiện thông tin đại chúng về các hoạt động công tác kiểm tra của Đảng. Thực hiện nghiêm chế độ báo cáo, thông báo kết quả công tác kiểm tra; công khai những thiếu sót, khuyết điểm của tổ chức đảng, đảng viên được kiểm tra; những vi phạm và việc xử lý vi phạm đối với tổ chức đảng, đảng viên, tạo sự

đoàn kết, thống nhất, đồng thuận cao trong nội bộ Đảng và Nhân dân.

Thứ hai, tiếp tục nghiên cứu, rà soát, sửa đổi, bổ sung, hoàn thiện các quy chế, quy định, hướng dẫn, quy trình về công tác kiểm tra của Đảng bảo đảm khoa học, đồng bộ, chặt chẽ theo đúng quy định của Điều lệ Đảng và phù hợp với đặc điểm, tình hình tổ chức, điều kiện thực tiễn của từng địa phương, cơ quan, tổ chức.

Các cấp ủy cần rà soát, nghiên cứu, sửa đổi, bổ sung, hoàn thiện các phương pháp, quy trình kiểm tra để chủ động phát hiện từ sớm, ngăn chặn từ gốc vi phạm, khuyết điểm của tổ chức đảng và đảng viên theo phương châm “chủ động, chiến đấu, giáo dục, hiệu quả”, kết hợp chặt chẽ giữa công tác kiểm tra với công tác giám sát và thi hành kỷ luật đảng, giữa “xây” và “chống”, xây là nhiệm vụ cơ bản, chiến lược lâu dài, chống là nhiệm vụ quan trọng, cấp bách, thường xuyên. Tập trung hoàn thiện cơ chế kiểm tra, kiểm soát đối với công tác cán bộ, thực thi quyền lực của người có chức, có quyền; sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống; phòng, chống tham nhũng, lãng phí, lợi ích nhóm.

Quan tâm đến công tác tổng kết thực tiễn, nghiên cứu lý luận, bổ sung phát triển các quan điểm, nguyên tắc, phương pháp về công tác kiểm tra của Đảng. Kịp thời biểu dương, khen thưởng, nhân rộng các gương điển hình tiên tiến, các tập thể, cá nhân có thành tích xuất sắc trong thực hiện nhiệm vụ kiểm tra; khuyến khích và bảo vệ cán bộ, đảng viên, người đứng đầu “dám nghĩ; dám nói; dám làm; dám chịu trách nhiệm; dám đổi mới, sáng tạo; dám đương đầu với khó khăn, thử thách và dám hành động vì lợi ích chung”. Thực hiện minh bạch, công khai hóa các chế độ, chính sách để cán bộ, đảng viên và Nhân dân tham gia kiểm tra tổ chức đảng, cán bộ, đảng viên theo phương châm “dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra, dân giám sát, dân thụ hưởng”⁽⁸⁾.

Thứ ba, đổi mới mạnh mẽ, nâng cao chất lượng, hiệu lực, hiệu quả lãnh đạo, chỉ đạo và tổ chức thực hiện công tác kiểm tra của Đảng.

Công tác kiểm tra phải quán triệt sâu sắc nguyên tắc "... phải kịp thời phát hiện nhân tố mới, tích cực để phát huy, phải bảo vệ cái đúng, bảo vệ người tốt, cán bộ dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm, dám đột phá vì lợi ích chung; phải chủ động phát hiện sớm để phòng ngừa, ngăn chặn, khắc phục vi phạm, khuyết điểm của tổ chức đảng và đảng viên ngay từ khi còn mới manh nha, không để vi phạm nhỏ tích tụ thành sai phạm lớn, kéo dài và lan rộng"⁽⁹⁾. Đồng thời, thực hiện kiểm tra có trọng tâm, trọng điểm, trong đó tập trung kiểm tra việc lãnh đạo, chỉ đạo và tổ chức thực hiện các nghị quyết, chỉ thị, kết luận của Đảng; kiểm tra trách nhiệm của người đứng đầu trong công tác xây dựng pháp luật, ban hành cơ chế, chính sách để kịp thời ngăn chặn các biểu hiện "tham nhũng chính sách" như lồng ghép "lợi ích nhóm", cài cắm "lợi ích cục bộ". Đặc biệt, cấp ủy các cấp cần chủ động kiểm tra khi có dấu hiệu vi phạm, tập trung vào những vị trí công tác dễ xảy ra tham nhũng, tiêu cực, có dấu hiệu suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, "tự diễn biến", "tự chuyển hóa", những lĩnh vực nổi cộm, phức tạp, nhạy cảm, quan trọng, liên quan đến nhiều cấp, nhiều ngành gây bức xúc trong xã hội.

Ủy ban kiểm tra các cấp kiểm tra khi có dấu hiệu vi phạm đối với các tổ chức đảng cấp dưới, trước hết là cấp dưới trực tiếp, cấp ủy, tổ chức đảng thuộc phạm vi lãnh đạo, quản lý của cấp ủy cùng cấp; kiểm tra đảng viên, trước hết là cấp ủy viên cùng cấp, đảng viên là cán bộ thuộc diện cấp ủy cùng cấp quản lý khi có dấu hiệu vi phạm. Chi bộ kiểm tra đảng viên trong chi bộ có dấu hiệu vi phạm về thực hiện nhiệm vụ chi bộ giao, về phẩm chất, đạo đức, lối sống, về thực hiện nhiệm vụ đảng viên (trừ nhiệm vụ cấp trên giao). Cấp ủy, người đứng đầu cấp ủy, cấp ủy viên và cán bộ các cấp cũng phải thường xuyên tự kiểm tra theo tinh thần "sáng nghĩ cách làm hay, chiều soát ngay điều sửa".

Thứ tư, quan tâm xây dựng, củng cố tổ chức bộ máy cơ quan ủy ban kiểm tra các cấp bảo đảm đồng bộ, thống nhất, tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả.

Cần chú trọng kiện toàn Ủy ban kiểm tra và đội ngũ cán bộ làm công tác kiểm tra đủ về số lượng, có chất lượng cao, cơ cấu hợp lý, bảo đảm tương xứng với chức năng, nhiệm vụ được giao và theo đúng quy định. Xây dựng đội ngũ cán bộ làm công tác kiểm tra phải có bản lĩnh chính trị vững vàng, kiên định, đạo đức trong sáng, có năng lực, trình độ chuyên sâu, chuyên nghiệp, có kinh nghiệm thực tiễn, có hiểu biết sâu rộng trên các lĩnh vực, có tư duy biện chứng, phương pháp công tác khoa học, công tâm và thật sự liêm chính. Đặc biệt, phải có tính chiến đấu cao, có dũng khí bảo vệ cái đúng, dám đấu tranh chính trực với những hành vi sai trái, vi phạm; trọng liêm sỉ, không chịu sự chi phối của bất kỳ sức ép không trong sáng nào, bất kỳ sự cám dỗ, mua chuộc nào.

Coi trọng việc lựa chọn, bồi dưỡng, luân chuyển, nâng cao bản lĩnh chính trị, năng lực chuyên môn nghiệp vụ, phẩm chất đạo đức, phương pháp, tác phong công tác của đội ngũ cán bộ làm công tác kiểm tra Đảng. Đầu tư cơ sở vật chất, kỹ thuật, phương tiện làm việc cho cơ quan Ủy ban kiểm tra các cấp, có chính sách đãi ngộ hợp lý để đội ngũ cán bộ kiểm tra phấn khởi, yên tâm công tác. Đồng thời, phát huy vai trò tự tu dưỡng, rèn luyện của đội ngũ cán bộ kiểm tra, thực hiện "tự soi", "tự sửa" và nêu cao danh dự, lòng tự trọng, phải là "những chiến sĩ kiên cường, có bản lĩnh, liêm và sạch"./.

Ghi chú:

(1), (3), (5), (6) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 5, Nxb CTQG-ST, H.2011, tr.636, tr.332, tr.332, tr.637.

(2) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 14, sdd, tr.362.

(4) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 6, sdd, tr.397.

(7) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 14, sdd, tr.363-364.

(8) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội ĐBTQ lần thứ XIII*, tập I, Nxb CTQG-ST, H.2011, tr.397.

(9) Ban Chấp hành Trung ương, *Quy định số 22-QĐ/TW ngày 28/7/2021 về công tác kiểm tra, giám sát và kỷ luật của Đảng*.